

# توصیف دوره‌ی آموزشی گفتاردرمانی در اختلال بلع

**جمعیت هدف:** دانشجویان کارشناسی گفتاردرمانی

**مدرس:** دکتر زهرا صادقی

## پیامدهای یادگیری پایان دوره (در پایان دوره، دانشجو قادر خواهد بود ...):

۱. با آناتومی، مسیرهای عصبی و فیزیولوژی بلع طبیعی آشنا شود
۲. با تعریف و طبقه بندی، ترمینولوژی و علت شناسی اختلالات تغذیه و بلع بزرگسالان آشنا شود
۳. با مشخصات اختلالات بلع در هر فاز آشنا شود
۴. با غربالگری اختلال بلع آشنا شود
۵. با معاینه و ارزیابی بالینی و ابزاری اختلال بلع آشنا شود
۶. توانایی تعیین اهداف درمانی برای اختلالات بلع را داشته باشد
۷. با انواع رویکردهای درمان رفتاری، جبرانی و تحریک الکتریکی در درمان اختلال بلع بزرگسال آشنا شود

## محتوای آموزشی دوره:

### A. سرفصل‌های آموزشی دوره:

(مطالب نظری)

۱. با آناتومی، مسیرهای عصبی و فیزیولوژی بلع طبیعی آشنا شود
۲. با تعریف و طبقه بندی، ترمینولوژی و علت شناسی اختلالات تغذیه و بلع بزرگسالان آشنا شود
۳. با مشخصات اختلالات بلع در فازهای مختلف آشنا شود
۴. با غربالگری اختلال بلع آشنا شود
۵. با معاینه و ارزیابی بالینی و ابزاری اختلال بلع آشنا شود
۶. توانایی تعیین اهداف درمانی برای اختلالات بلع را داشته باشد
۷. با انواع رویکردهای درمان رفتاری، جبرانی و تحریک الکتریکی در درمان اختلال بلع بزرگسال آشنا شود

(مطالب عملی)

۱. ارزیابی و معاینه ساختارهای دخیل در فرایند بلع
۲. شناسایی مشخصات اختلال بلع در ارزیابی های ابزاری با FEES و فلوروسکوپی
۳. انجام روش های درمانی در بیمار دچار اختلال بلع

### B. رفرنس‌های آموزشی دوره:

I. Arvedson, Joan C., Linda Brodsky, and Maureen A. Lefton-Greif, eds. *Pediatric swallowing and feeding: Assessment and management*. Plural Publishing, 2019.

2. Carrau, Ricardo L., Thomas Murry, and Rebecca J. Howell, eds. *Comprehensive management of swallowing disorders*. Plural Publishing, 2016.

### **متدهای آموزشی دوره:**

سخنرانی، بحث و گفتگو، پرسش و پاسخ، یادگیری مسئله-محور<sup>۱</sup>، یادگیری مورد-محور<sup>۲</sup>، یادگیری فعال فناورانه<sup>۳</sup>

### **تعداد ساعت / واحد آموزشی:**

۱۷ جلسه ۱ ساعته / ۱ واحد (۰/۵ واحد نظری - ۰/۵ واحد عملی)

### **جایگاههای آموزشی دوره:**

کلاس درس

### **ارزشیابیهای دوره:**

پرسش و پاسخ، تکلیف، میزان مشارکت در حل مسائل گروهی/مطالعه مورد بالینی، کار عملی و امتحان کتبی

# طرح درس

نام درس: گفتاردرمانی در اختلالات بلع

## اهداف پایان درس:

**اهداف شناختی:** آشنایی با فرایند طبیعی و غیرطبیعی بلع، همچنین کسب دانش در رابطه با آسیب شناسی، انواع علائم اختلالات تغذیه و بلع، ارزیابی و درمان اختلالات بلع در بزرگسالان

**اهداف روانی حرکتی:** کسب توانمندی در خصوص نحوه ارتباط با بیمار دچار اختلال بلع، تعیین اهداف و شیوه‌های مداخله در اختلالات بلع بزرگسالان

**اهداف نگرشی:** علاقه‌مندی به ارزیابی صحیح و ارائه مداخلات درمانی علمی و متناسب در بیمار دچار اختلال بلع

## برنامه‌ی جلسات:

| جلسه | اهداف یادگیری                                                                       | سرفصل‌های آموزشی                                                                                  | روش‌های آموزشی                                      | فعالیت‌های یادگیرنده                                           | جایگاه و زمان مورد نیاز | زمان و نحوه ارزشیابی یادگیرنده | منابع             |
|------|-------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------|-------------------------|--------------------------------|-------------------|
| ۱    | تعریف بلع طبیعی و اختلال بلع<br>ترمینولوژی مرتبط با آن<br>عواقب مرتبط با اختلال بلع | * تعریف بلع طبیعی و اختلال مرتبط با آن<br>* شناسایی علل مرتبط با آن<br>* آشنایی با اصطلاحات مرتبط | سخنرانی،<br>نمایش اسلاید،<br>پرسش و پاسخ، بحث گروهی | مطالعه‌ی منابع معرفی شده، پاسخ به پرسش‌ها، مشارکت در بحث گروهی | کلاس درس؛<br>۱ ساعت     | پرسش و پاسخ در هر جلسه         | * رفرنس ۱ (فصل ۱) |
| ۲    | آناتومی ساختارهای دخیل در بلع                                                       | * آناتومی، oral, nasopharynx, oropharynx, hypopharynx                                             | سخنرانی،<br>نمایش اسلاید،<br>پرسش و پاسخ، بحث گروهی | مطالعه‌ی منابع معرفی شده، پاسخ به پرسش‌ها، مشارکت در بحث گروهی | کلاس درس؛<br>۱ ساعت     | پرسش و پاسخ در هر جلسه         | * رفرنس ۱ (فصل ۲) |

|   |                                                  |                                                                                                   |                                                           |                                                                                     |                        |                              |                      |
|---|--------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------|------------------------|------------------------------|----------------------|
| ۳ | نورواناتومی و<br>اسفنکترهای دخیل<br>در بلع طبیعی | * نورواناتومی<br>ساختارهای دخیل در بلع<br>* اسفنکتر فوقانی و<br>تحتانی بلع                        | سخنرانی،<br>نمایش اسلاید،<br>پرسش و<br>پاسخ، بحث<br>گروهی | مطالعه‌ی<br>منابع<br>معرفی‌شده،<br>پاسخ به<br>پرسش‌ها،<br>مشارکت در<br>بحث<br>گروهی | کلاس<br>درس؛<br>۱ ساعت | پرسش و<br>پاسخ در<br>هر جلسه | * رفرنس ۱<br>(فصل ۲) |
| ۴ | بیماری‌های<br>نورولوژیک مرتبط با<br>اختلال بلع   | * اختلال بلع دهانی-<br>حلقی<br>* اختلال بلع مروی<br>* اختلال بلع نورولوژیک                        | سخنرانی،<br>نمایش اسلاید،<br>پرسش و<br>پاسخ، بحث<br>گروهی | مطالعه‌ی<br>منابع<br>معرفی‌شده،<br>پاسخ به<br>پرسش‌ها،<br>مشارکت در<br>بحث<br>گروهی | کلاس<br>درس<br>۱ ساعت  | پرسش و<br>پاسخ در<br>هر جلسه | * رفرنس ۱<br>(فصل ۳) |
| ۵ | اختلال بلع در<br>جراحی‌های سر و<br>گردن          | * اختلال بلع در درمان<br>جراحی تومورهای سر و<br>گردن<br>* نقش SLP در این نوع<br>اختلالات بلع      | سخنرانی،<br>نمایش اسلاید،<br>پرسش و<br>پاسخ، بحث<br>گروهی | مطالعه‌ی<br>منابع<br>معرفی‌شده،<br>پاسخ به<br>پرسش‌ها،<br>مشارکت در<br>بحث<br>گروهی | کلاس<br>درس؛<br>۱ ساعت | پرسش و<br>پاسخ در<br>هر جلسه | * رفرنس ۱<br>(فصل ۴) |
| ۶ | ارزیابی بالینی<br>اختلالات بلع                   | * غربالگری اختلال بلع<br>DYMUS و نورث<br>وسترن و 50 mil<br>* ارزیابی بالینی اختلال<br>بلع<br>MASA | سخنرانی،<br>نمایش اسلاید،<br>پرسش و<br>پاسخ، بحث<br>گروهی | مطالعه‌ی<br>منابع<br>معرفی‌شده،<br>پاسخ به<br>پرسش‌ها،<br>مشارکت در<br>بحث<br>گروهی | کلاس<br>درس؛<br>1 ساعت | پرسش و<br>پاسخ در<br>هر جلسه | * رفرنس ۱<br>(فصل ۵) |
| ۷ | ارزیابی ابزاری<br>اختلال بلع                     | * FEES                                                                                            | سخنرانی،<br>نمایش اسلاید،<br>پرسش و<br>پاسخ، بحث<br>گروهی | مطالعه‌ی<br>منابع<br>معرفی‌شده،<br>پاسخ به<br>پرسش‌ها،<br>مشارکت در                 | کلاس<br>درس؛<br>1 ساعت | پرسش و<br>پاسخ در<br>هر جلسه | * رفرنس ۱<br>(فصل ۶) |

|    |                                                                    |                                                                                           |                                                           |                                                                                     |                        |                              |                                                        |
|----|--------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------|------------------------|------------------------------|--------------------------------------------------------|
|    |                                                                    |                                                                                           | بحث<br>گروهی                                              |                                                                                     |                        |                              |                                                        |
| ۸  | ارزیابی ابزاری<br>اختلال بلع                                       | *<br>Videofluoroscopic<br>Swallow Study                                                   | سخنرانی،<br>نمایش اسلاید،<br>پرسش و<br>پاسخ، بحث<br>گروهی | مطالعه‌ی<br>منابع<br>معرفی‌شده،<br>پاسخ به<br>پرسش‌ها،<br>مشارکت در<br>بحث<br>گروهی | کلاس<br>درس؛<br>۱ ساعت | پرسش و<br>پاسخ در<br>هر جلسه | * رفرنس ۱<br>فصل ۷                                     |
| ۹  | درمان اختلال بلع                                                   | *روش های درمان<br>جبرانی<br>-تعدیل رژیم غذایی<br>-تغییر وضعیت                             | سخنرانی،<br>نمایش اسلاید،<br>پرسش و<br>پاسخ، بحث<br>گروهی | مطالعه‌ی<br>منابع<br>معرفی‌شده،<br>پاسخ به<br>پرسش‌ها،<br>مشارکت در<br>بحث<br>گروهی | کلاس<br>درس؛<br>۳ ساعت | پرسش و<br>پاسخ در<br>هر جلسه | * رفرنس ۱<br>فصل ۸                                     |
| ۱۰ | درمان اختلال بلع                                                   | * روش های درمان<br>رفتاری<br>-تمرین های تقویت<br>عضلات<br>-روش های شاکر،<br>مندلسون و ... | سخنرانی،<br>نمایش اسلاید،<br>پرسش و<br>پاسخ، بحث<br>گروهی | مطالعه‌ی<br>منابع<br>معرفی‌شده،<br>پاسخ به<br>پرسش‌ها،<br>مشارکت در<br>بحث<br>گروهی | کلاس<br>درس؛<br>۳ ساعت | پرسش و<br>پاسخ در<br>هر جلسه | * رفرنس ۲<br>(فصل ۱۰ و ۱۱)<br>* رفرنس ۳<br>(فصل ۲ و ۳) |
| ۱۱ | بررسی شواهد<br>مرتبط با انواع روش<br>های درمانی جبرانی<br>و رفتاری | * مرور منابع در مقالات<br>سیستماتیک ریویو                                                 | سخنرانی،<br>نمایش اسلاید،<br>پرسش و<br>پاسخ، بحث<br>گروهی | مطالعه‌ی<br>منابع<br>معرفی‌شده،<br>پاسخ به<br>پرسش‌ها،<br>مشارکت در<br>بحث<br>گروهی | کلاس<br>درس؛<br>۳ ساعت | پرسش و<br>پاسخ در<br>هر جلسه |                                                        |
| ۱۲ | امتحان میان ترم                                                    |                                                                                           |                                                           |                                                                                     | کلاس<br>درس؛<br>۱ ساعت |                              |                                                        |

|    |                                                                      |                                                                         |                                               |                                                              |                  |                        |                            |
|----|----------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------|--------------------------------------------------------------|------------------|------------------------|----------------------------|
| ۱۳ | درمان اختلال بلع                                                     | استفاده از تحریک الکتریکی در درمان اختلال بلع                           | سخنرانی، نمایش اسلاید، پرسش و پاسخ، بحث گروهی | مطالعه منابع معرفی شده، پاسخ به پرسش ها، مشارکت در بحث گروهی | کلاس درس؛ ۱ ساعت | پرسش و پاسخ در هر جلسه | رفرنس ۴ (فصول ۲۶، ۲۷ و ۲۹) |
| ۱۴ | بلع در افراد سالمند                                                  | * تغییرات فیزیکی و شناختی<br>* تاثیر آن بر مراحل مختلف بلع افراد سالمند | سخنرانی، نمایش اسلاید، پرسش و پاسخ، بحث گروهی | مطالعه منابع معرفی شده، پاسخ به پرسش ها، مشارکت در بحث گروهی | کلاس درس؛ ۱ ساعت | پرسش و پاسخ در هر جلسه | * رفرنس ۱ فصل ۹            |
| ۱۵ | جلسات عملی برای مشاهده فرایند ارزیابی ابزار بیمارانی دچار اختلال بلع | * نحوه انجام ارزیابی ابزاری بوسیله فلوروسکوپی                           | مشاهده                                        | پرسش ها، مشارکت در بحث گروهی                                 | کلینیک           | پرسش و پاسخ            |                            |
| ۱۶ | جلسات عملی برای مشاهده فرایند ارزیابی ابزار بیمارانی دچار اختلال بلع | * آسپیریشن پونومونیا<br>* سوتغذیه<br>* دهیدراسیون                       | سخنرانی، نمایش اسلاید، پرسش و پاسخ، بحث گروهی | مطالعه منابع معرفی شده، پاسخ به پرسش ها، مشارکت در بحث گروهی | کلینیک           | پرسش و پاسخ            |                            |
| ۱۷ | رفع اشکال، ارائه دانشجوین                                            |                                                                         |                                               |                                                              |                  |                        |                            |

### تکالیف دانشجوی:

مطالعه متون درسی، پاسخ به پرسش های مطرح شده در کلاس، ارائه گزارش کیس، شرکت در امتحان میان ترم و پایان ترم.

### ارزشیابی درس:

۱- امتحان میان ترم (جلسه ی ۱۱): ۶ نمره

۲- ارزشیابی شفاهی؛ مستمر در طول ترم: ۲ نمره

۳- کار عملی: ۴ نمره

۳- امتحان پایان ترم: ۸ نمره

۴- ارائه ی خلاصه ی کتبی و ارائه ی شفاهی: ۲ نمره [اختیاری]

کار عملی: ارائه گزارش کامل کیس، شامل ارزیابی، تعیین اهداف درمانی و رویکرد درمان (۲ نمره)

تهیه ویدئو در رابطه با علایم اختلال بلع و ارائه و بحث در کلاس (۲ نمره)